

วิธดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Method) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปฏิริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบันในมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร รวม 15 ด้าน คือ

1. คุณภาพการสอน
2. รูปแบบการสอน
3. ผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา
4. การประเมินผลการเรียน
5. การศึกษาด้วยตนเองนอกห้องเรียน
6. ความสัมพันธ์กับอาจารย์
7. การให้คำปรึกษาและแนะแนว
8. การวางแผนของนิสิตนักศึกษา
9. การจัดหลักสูตรการศึกษา
10. การลงทะเบียนเรียนและการจัดตารางสอน
11. ห้องสมุดและศูนย์หนังสือ
12. ระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
13. บรรยากาศของสถาบัน
14. การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
15. ปัญหาการเงินและอื่น ๆ

ทั้งนี้ ในการเปรียบเทียบปฏิริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความแตกต่างของปฏิริยา โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และมหาวิทยาลัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ในมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร

การเลือกตัวแทนมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการเลือก โดยกำหนดว่า มหาวิทยาลัยที่จะเป็นตัวแทนต้องมีคณะวิชาที่เปิดทำการสอนครบ 4 สาขาวิชา คือ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และจะเลือกไว้เป็นตัวแทนเพียง 3 สถาบัน เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาทำการวิจัย ผลการเลือกตัวแทนมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานครจากตัวแทนมหาวิทยาลัยที่เลือกไว้ทำการศึกษา 3 สถาบัน คือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์

ขั้นที่ 2 เลือกตัวแทนคณะวิชาของแต่ละสาขาวิชา โดยกำหนดว่า คณะวิชาที่เลือกเป็นตัวแทนจะต้องเปิดทำการสอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 สถาบัน ผลปรากฏว่า ได้ตัวแทนคณะวิชาของแต่ละสาขาวิชา ดังนี้

สาขามนุษยศาสตร์ คือ คณะอักษรศาสตร์ หรือคณะมนุษยศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สาขาสังคมศาสตร์ คือ คณะครุศาสตร์ หรือคณะศึกษาศาสตร์

สาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คือ คณะวิทยาศาสตร์

สาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์

ขั้นที่ 3 ขอรายละเอียดจำนวนนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ในคณะวิชาทั้ง 4 สาขาวิชา (ตามที่เลือกไว้ในขั้นตอนที่ 2) จากสำนักทะเบียนและประมวลผล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสำนักทะเบียนการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ และวิทยาเขตพระราชมังคลาภิเษก หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากคณะวิชา โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970: 607-609)

ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 369 คน และเพื่อให้การเก็บข้อมูลสามารถครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างประชากรได้อย่างทั่วถึง ซึ่งอาจช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงเพิ่มเติมจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นเป็น 480 คน ซึ่งมีรายละเอียดของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง เพิ่มเติม	รวม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5,415	202	3	205
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2,815	105	40	145
มหาวิทยาลัยศิลปากร	1,685	62	68	130
รวมทั้งสิ้น	9,915	369	111	480

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้แปลและปรับปรุงจากแบบสอบถามของ Educational Testing Service ซึ่งทำการศึกษา เรื่อง Student Reactions to College ในการสร้างแบบสอบถามนี้ นักวิชาการและมาตรฐานทางการศึกษาของ ETS ได้พัฒนาจากข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษา จำนวน 162 คน คณาจารย์ 60 คน และผู้บริหาร จำนวน 45 คน จากสถาบันอุดมศึกษาหลาย ๆ แห่งในสหรัฐอเมริกา และได้ทำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ ไปทดลองใช้กับนักศึกษา รวม 2 ครั้ง เพื่อพัฒนาแบบสอบถามให้มีความตรงตามเนื้อหา ความเที่ยง จนเป็นที่เชื่อถือได้ (Educational Testing Service 1984: 5-6) การนำแบบสอบถามดังกล่าวมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีอยู่ 150 ข้อ มาใช้เพียง 95 ข้อ โดยเน้นเฉพาะข้อคำถามที่สอดคล้องกับประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่นิสิตนักศึกษาไทยสามารถพบเห็นในมหาวิทยาลัยของตน ซึ่งจำแนกรายละเอียดออกเป็น 15 ด้าน ในการแปลข้อคำถามเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยได้พยายามปรับปรุงภาษาให้สื่อความหมายได้ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด ลักษณะของข้อคำถามแต่ละข้อ จะใช้วัคปฏิบัติยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบันได้ 1 เรื่องของด้านใดด้านหนึ่งในจำนวน 15 ด้าน ข้อคำถามทั้งหมดจะเรียงสลับปนกัน เพื่อให้ผู้ตอบทราบได้ว่า ข้อคำถามใดใช้วัคปฏิบัติยานิสิตนักศึกษาในด้านใด จำนวนข้อคำถามของแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้าน	หมายเลขข้อคำถาม
1. คุณภาพการสอน	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 26, 27, 29, 78, 79, 80
2. รูปแบบการสอน	11, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44
3. ผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา	13, 25, 28, 46, 62
4. การประเมินผลการเรียน	9, 39, 41, 88, 89
5. การศึกษาด้วยตนเองนอกห้องเรียน	17, 30, 31, 32, 35, 48, 81, 82
6. ความสัมพันธ์กับอาจารย์	1, 12, 14, 18, 33
7. การให้คำปรึกษาและแนะแนว	16, 19, 20, 45, 83
8. การวางแผนของนิสิตนักศึกษา	45, 47, 58, 66

ด้าน	หมายเลขข้อคำถาม
9. การจัดหลักสูตรการศึกษา	21, 61, 63, 71, 77, 90
10. การลงทะเบียนเรียนและการจัดการการสอน	60, 74, 75, 76, 87, 95
11. ห้องสมุดและศูนย์หนังสือ	65, 67, 68, 85, 86
12. ระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย	24, 49, 50, 52, 70, 91, 92, 93
13. บรรยากาศของสถาบัน	53, 54, 59, 69, 73
14. การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา	22, 51, 64, 72, 94
15. ปัญหาการเงินและอื่น ๆ	15, 23, 43, 55, 56, 57, 84

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี คณะวิชา และมหาวิทยาลัยที่เข้าศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่นิสิตนักศึกษาได้พบเห็นในมหาวิทยาลัย ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 95 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีหลายระดับ คือ 1-3, 1-4 และ 1-5 แต่ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว ค่าคะแนนที่ใช้ประเมินในแต่ละช่วงมีความหมายดังนี้

ข้อที่ 11 - 24

- 3 หมายถึง สองครั้งหรือมากกว่า
- 2 หมายถึง อย่างน้อยหนึ่งครั้ง
- 1 หมายถึง ไม่เคยเลย

ข้อที่ 74 - 80

- 3 หมายถึง พบสองวิชาหรือมากกว่า
- 2 หมายถึง พบหนึ่งวิชา

- 1 หมายถึง ไม่เคยเลย
- ข้อที่ 1 - 10, 25 - 35, 70 - 73
- 4 หมายถึง สม่ำเสมอ
- 3 หมายถึง บ่อยครั้ง
- 2 หมายถึง บางครั้ง
- 1 หมายถึง ไม่เคยเลย
- ข้อที่ 36 - 44
- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ข้อที่ 45 - 69, 81 - 95
- 5 หมายถึง ใช้อย่างแน่นอน
- 4 หมายถึง ใช่
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่ใช่
- 1 หมายถึง ไม่ใช้อย่างแน่นอน

การพัฒนาและทดลองใช้เครื่องมือ

1. เมื่อผู้วิจัยแปลแบบสอบถามเป็นภาษาไทยแล้ว ได้นำแบบสอบถามไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิสิตนักศึกษา ด้านวิชาการ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัย จำนวน 7 ท่าน ช่วยตรวจสอบความครอบคลุมตามเนื้อหาของด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขปรับปรุง และเพิ่มเติม คณะผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1.2 รองศาสตราจารย์ วัชรีย์ ทรัพย์มี อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาและ

แนะแนวการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1.3 รองศาสตราจารย์ ประสงค์ จันทร์ทองเงิน อาจารย์ประจำภาควิชา
สารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ลินสิริ อาจารย์ประจำแผนกวิชาการ
อุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.1.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา ขจรศิลป์ อาจารย์ประจำภาควิชา
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลิขิต กาญจนภรณ์ รองอธิการบดีวิทยาเขต
พระราชมังคลาภิเษก มหาวิทยาลัยศิลปากร

1.1.7 รองศาสตราจารย์ คณิต เขียววิชัย ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายกิจ-
การนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชมังคลาภิเษก

1.2 ขอให้ศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 20 คน อ่านข้อคำถามในแบบสอบ
ถาม เพื่อทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาของข้อคำถาม และการสื่อความหมาย

2. ปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามและภาษาในบางข้อ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ
นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 80 คน เพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)
โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ปรากฏว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ
0.82 ซึ่งนับได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปใช้เป็นเครื่องมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา
อาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำหอพัก รวมทั้งนิสิตนักศึกษาในคณะวิชาที่ทำการศึกษาวิจัย เพื่อขอให้ประสาน
งานในการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง นิสิตนักศึกษา และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน

ผลการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษาวิจัย ทั้ง 3 สถาบัน ปรากฏว่า
แบบสอบถามที่นำไปแจก จำนวน 480 ชุด เก็บรวบรวมฉบับที่ผู้ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 467 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 97.3

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistic Package for Social Science version X) และใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และมหาวิทยาลัย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปฏิกริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ เพื่อศึกษาภาพรวมของปฏิกริยาเป็นรายด้าน และพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน
3. ข้อมูลการเปรียบเทียบปฏิกริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และมหาวิทยาลัย วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ เพื่อศึกษาความแตกต่างของปฏิกริยาโดยส่วนรวมของแต่ละด้าน และพิจารณาความแตกต่างเป็นรายข้อ
4. การหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) วิเคราะห์ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

การแปลความหมายคำตอบของข้อคำถามเป็นปฏิกริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน

การแปลความหมายคำตอบของแต่ละข้อคำถามเป็นปฏิกริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ตามแบบอย่างของ ETS ดังนี้

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่พึงประสงค์ (Positive) ถ้าผู้ตอบเลือกคำตอบในเชิงลบ จะหมายความว่า "มีความไม่พึงพอใจ" ต่อเรื่องในข้อคำถามนั้น ส่วนผู้ตอบที่เลือกคำตอบในเชิงบวก หมายความว่า "มีความพึงพอใจ" ต่อเรื่องในข้อคำถามนั้น
2. ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ (Negative) ถ้าผู้ตอบเลือกคำตอบในเชิงลบ จะหมายความว่า "มีความพึงพอใจ" ต่อเรื่องในข้อคำถามนั้น ส่วนผู้ตอบที่เลือกคำตอบในเชิงบวก หมายความว่า "มีความไม่พึงพอใจ" ต่อเรื่องในข้อคำถามนั้น
3. ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ขึ้นต้นด้วยข้อความนำว่า "มหาวิทยาลัยควรจะ" ถ้าผู้ตอบเลือกคำตอบในเชิงบวก หมายความว่า "มีความไม่พึงพอใจ" ต่อสถาบัน ที่ปัจจุบัน

ไม่กระทำเรื่องเช่นนั้น แต่ถ้าเลือกคำตอบในเชิงลบ หมายความว่า "มีความพึงพอใจ" ต่อสถาบันที่
ปัจจุบันไม่กระทำเรื่องเช่นนั้น

รายละเอียดของการแปลความหมายปฏิกริยานิสิตนักศึกษา โปรดดูข้อคำถามประกอบในภาค
ผนวก ข

การตีความค่าร้อยละของข้อมูลปฏิกริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน

ผู้วิจัยได้ตีความค่าร้อยละของข้อมูลปฏิกริยานิสิตนักศึกษาต่อสถาบัน โดยแบ่งออกเป็น 3
ระดับ คือ

ค่าร้อยละระหว่าง 1.00 ถึง 39.99 หมายถึง มีปฏิกริยาอยู่ในระดับน้อย

ค่าร้อยละระหว่าง 40.00 ถึง 69.99 หมายถึง มีปฏิกริยาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าร้อยละระหว่าง 70.00 ถึง 100.00 หมายถึง มีปฏิกริยาอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ การตีความดังกล่าว ผู้วิจัยได้ขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชวอำรุง และให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านสถิติและการวิจัยตรวจสอบ
ความเหมาะสมคือ ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ประคอง
กรรณสูต